[06-10-2026] కునోలో చీతాల సందడి! KJP21కి 5 పిల్లలు; భారతలో చీతాల సంఖ్య 60కి చేరింది

మధ్యప్రదేశ్‌లోని
కునో నేషనల్ పార్క్(Kuno National Park)
లో భారత చీతాల సంరక్షణ కార్యక్రమానికి మరో చారిత్రాత్మక మైలురాయి నమోదైంది. భారతలోనే జన్మించిన KJP21 అనే 32 నెలల ఆడ చీత ఐదు ఆరోగ్యకరమైన పిల్లలకు జన్మనివ్వడంతో, దేశంలోని మొత్తం చీతాల సంఖ్య 60కి చేరింది. ఈ 60 చీతాలలో 41 చీతాలు భారతలోనే జన్మించడం అత్యంత కీలకమైన పరిణామంగా నిలిచింది.

కేంద్ర పర్యావరణ, అటవీ మరియు వాతావరణ మార్పుల శాఖ మంత్రి భూపేంద్ర యాదవ్ అక్టోబర్5, 2026న ఈ సంతోషకరమైన విషయాన్ని వెల్లడించారు. భారతలో జన్మించి, తిరిగి భారతలోనే పిల్లలకు జన్మనిచ్చిన మూడవ ఆడ చీతగా KJP21 ప్రత్యేక రికార్డు సృష్టించింది. ఇంతకుముందు ముఖి (Mukhi) మరియు KGP12 భారతలో జన్మించి, ఇక్కడే పిల్లలకు జన్మనిచ్చాయి.

KJP21 పిల్ల జననం ఎందుకు ప్రత్యేకం?

ఈ ఐదు పిల్ల జననం కేవలం చీతాల సంఖ్యను పెంచిన ఘటన మాత్రమే కాదు. భారత పర్యావరణ వ్యవస్థలో చీతాలు సంతానోత్పత్తి చేసుకుంటూ తదుపరి తరాన్ని అభివృద్ధి చేస్తున్నాయనడానికి ఇది ముఖ్యమైన ఆధారం.

KJP21 స్వయంగా భారతలో జన్మించిన చీత. ఇప్పుడు అదే చీత భారతలోనే ఐదు పిల్లలకు జన్మనిచ్చింది. అంటే చీతాలు విదేశాల నుంచి భారతకు తీసుకువచ్చిన జంతువులుగానే మిగిలిపోకుండా, భారత భూభాగంలో తమ సొంత సంతతిని అభివృద్ధి చేసుకునే దశకు ప్రాజెక్ట్ చీతా చేరుకుంది.

బోట్స్వానా వంశపారంపర్యం ప్రారంభం

ఈ ఐదు పిల్ల జననంలోని మరో ముఖ్యమైన అంశం వాటి జన్యు వైవిధ్యం (Genetic Diversity).

KJP21కు జన్మించిన ఐదు పిల్ల తండ్రి బోట్స్వానా నుంచి భారతకు తీసుకువచ్చిన మగ చీత. దీంతో ఈ పిల్లలు భారత చీతాల సంతతిలో బోట్స్వానా వంశపారంపర్యానికి ప్రారంభాన్ని సూచిస్తున్నాయి అని కేంద్ర మంత్రి భూపేంద్ర యాదవ్ తెలిపారు.

వన్యప్రాణుల సంరక్షణలో కేవలం జంతువుల సంఖ్యను పెంచడం మాత్రమే సరిపోదు. దీర్ఘకాలంలో ఆరోగ్యకరమైన, స్వయం సమృద్ధిగల చీతాల జనాభాను నిర్మించడానికి జన్యు వైవిధ్యం (Genetic Diversity) ఎంతో ముఖ్యమైనది.

వివిధ ప్రాంతాల నుంచి వచ్చిన చీతాలు సంతానోత్పత్తి కొనసాగించడం ద్వారా భవిష్యత్తులో భారతలో మరింత వైవిధ్యభరితమైన, స్థిరమైన చీతాల జనాభాను అభివృద్ధి చేయడానికి సహాయపడుతుంది.

భారతలో ఇప్పుడు 60 చీతాలు

KJP21 ఐదు పిల్లలకు జన్మనిచ్చిన అనంతరం భారతలోని మొత్తం చీతాల సంఖ్య 60కి చేరుకుంది. వీటిలో 41 చీతాలు భారతలోనే జన్మించడం ప్రాజెక్ట్ చీతా సాధించిన ముఖ్యమైన విజయాలలో ఒకటి.

దీంతో ప్రాజెక్ట్ ప్రారంభ దశలో విదేశాల నుంచి చీతాలను భారతకు తీసుకురావాలని ఉండగా, ఇప్పుడు భారతలోనే జన్మించిన చీతాల సంతతి కొనసాగుతున్న దశకు ప్రాజెక్ట్ చేరుకుంది.

ఇది ఒకే సంవత్సరంలో సాధించిన విజయం కాదు. గత కొన్ని సంవత్సరాలుగా కునోలో కొనసాగుతున్న చీతాల సంతానోత్పత్తి, ఆరోగ్య నిర్వహణ, ఆహార జంతువుల లభ్యత, నివాస ప్రాంతాల నిర్వహణ మరియు శాస్త్రీయ పర్యవేక్షణ వంటి అనేక చర్యల సమష్టి ఫలితమే ఈ మరో గతి.

2022 నుంచి చీతాల పునఃప్రవేశం ప్రయాణం

భారతలో చీతాలు 1952లో పూర్తిగా అంతరించిపోయాయని అధికారికంగా ప్రకటించారు. అనేక దశాబ్దాల తరవాత వాటిని తిరిగి భారతలో ప్రవేశపెట్టేందుకు ప్రతిష్టాత్మకమైన ప్రాజెక్ట్ చీతా ప్రారంభించబడింది.

ముఖ్యమైన మైలురాళ్లు

సంవత్సరం

ముఖ్యమైన సంఘటన

1952

భారతలో చీతాలు అంతరించిపోయాయని అధికారిక ప్రకటన

17 సెప్టెంబర్2022

నమీబియా నుంచి తొలి దశలో 8 చీతాలను భారతకు తీసుకువచ్చారు

ఫిబ్రవరి 2023

దక్షిణాఫ్రికా నుంచి 12 చీతాల రెండో బృందం భారత్‌కు చేరుకుంది

2023

భారత్‌లో చీతా పిల్ల జననం ప్రారంభమైంది

నవంబర్2025

భారత్‌లో జన్మించిన తొలి ఆడ చీతా ముఖి ఐదు పిల్లలకు జన్మనిచ్చింది

ఫిబ్రవరి 2026

బోట్స్వానా నుంచి 9 చీతాలు 6 ఆడ, 3 మగ భారత్‌కు వచ్చాయి

మార్చి 2026

జ్వాలా ఐదు పిల్లలకు జన్మనివ్వడంతో మొత్తం సంఖ్య 53కి చేరింది

ఏప్రిల్2026

భారత్‌లో జన్మించిన ఆడ చీతా KGP12 అడవిలోనే నాలుగు పిల్లలకు జన్మనిచ్చింది

అక్టోబర్2026

KJP21 ఐదు పిల్లలకు జన్మనివ్వడంతో మొత్తం చీతాల సంఖ్య 60కి చేరింది

Also Read :
విద్యార్థులకు కేంద్ర ప్రభుత్వం గుడ్‌న్యూస్! PM Vidyalaxmi పథకంలో గ్యారంటర్‌లేకుండా విద్యా రుణం, వడ్డీలో భారీ రాయితీ!

KJP21 ఐదు పిల్లలకు జన్మనివ్వడంతో మొత్తం చీతాల సంఖ్య 60కి చేరింది

బోట్స్వానా నుంచి వచ్చిన 9 చీతాలను 2026 ఫిబ్రవరి 28న కునోలోనికి క్వారంటైన్ ప్రాంతంలోకి తరలించారు. ఈ బృందంలో 6 ఆడ మరియు 3 మగ చీతాలు ఉన్నాయి.

ప్రపంచంలోని ప్రముఖ వన్యప్రాణి సంరక్షణ కార్యక్రమాలలో ప్రాజెక్ట్ చీతా

ప్రాజెక్ట్ చీతా 17 సెప్టెంబర్2022న ప్రారంభమైంది. నమీబియా, దక్షిణాఫ్రికా, ఆ తర్వాత బోట్స్వానా నుంచి చీతాలను భారత్‌కు తరలించడం ద్వారా దేశంలో చీతాల జనాభాను పునరుద్ధరించే ప్రయత్నం కొనసాగుతోంది.

PIB ప్రకారం, 202223లో నమీబియా మరియు దక్షిణాఫ్రికా నుంచి మొత్తం 20 చీతాలను భారత్‌కు తీసుకురావడం ద్వారా, వెడ్ మాంసాహార జంతుమల ఖండాంతర మార్పిడి (Intercontinental Translocation) లో ఒక ముఖ్యమైన ప్రయోగాన్ని చేపట్టారు.

తర్వాత 2026లో బోట్స్వానా నుంచి కూడా మరిన్ని చీతాలను భారత్‌కు తీసుకువచ్చారు. ఈ చర్య ద్వారా భారత చీతాల జనాభాలో జన్యు వైవిధ్యాన్ని పెంచడంతో పాటు, దీర్ఘకాలంలో స్థిరమైన చీతాల జనాభాను నిర్మించడానికి ప్రయత్నిస్తున్నారు.

[09-10-2026] సెంట్రల్ఆర్మ్డ్‌పోలీస్‌ఫోర్సెస్‌చట్టం (CAPF Act) అమలు చేయబడుతోంది.

కేంద్ర హోం మంత్రిత్వ శాఖ అధికారికంగా జెడ్.టి.ఎ.జి.0జెడ్ సెంట్రల్ఆర్మ్డ్ పోలీస్‌ఫోర్సెస్‌యాక్ట్2026 (జెంగ్1జెడ్), జెడ్.టి.ఎ.జి.2జెడ్‌లను అమలు చేసింది. దేశంలోని ప్రధాన అంతర్గత భద్రతా దళాలైన బి.ఎస్.ఎఫ్(జెంగ్3జెడ్), సి.ఆర్.పి.ఎఫ్ (జెంగ్4జెడ్), సి.ఐ.ఎస్.ఎఫ్(జెంగ్5జెడ్), ఐ.టి.బి.పి (జెంగ్6జెడ్), ఎస్.ఎస్.బి (జెంగ్7జెడ్) ల పరిపాలన, సిబ్బంది నిర్వహణ, కేడర్ పరిపాలనలో గణనీయమైన మార్పులు తీసుకురావడానికి ఈ చట్టం ప్రవేశపెట్టబడింది. అయితే ఈ చట్టంలోని కొన్ని నిబంధనలను సవాలు చేస్తూ దాఖలైన పిటిషన్లు సుప్రీంకోర్టులో పెండింగ్‌లో ఉన్నప్పటికీ కేంద్ర ప్రభుత్వం జెడ్.టి.ఎ.జి.9జెడ్ నోటిఫికేషన్లు జారీ చేయడం గమనార్హం.

CAPF:
సెంట్రల్ఆర్మ్డ్‌పోలీస్‌ఫోర్సెస్(CAPF) భారత ప్రభుత్వ హోం వ్యవహారాల మంత్రిత్వ శాఖ (Ministry of Home Affairs – MHA) పరిపాలనా నియంత్రణలో పనిచేస్తాయి.
ఇది 5 ప్రధాన శక్తులతో రూపొందించబడింది.:
1.BSF(Border Security Force):పాకిస్తాన్మరియు బంగ్లాదేశ్సరిహద్దు భద్రత.

2.CRPF(Central Reserve Police Force):అంతరగ్త భదర్త మరియు చటట్ అమలు.
CISF(Central Industrial Security Force): పర్ధాన పరిశర్మలు, విమానాశర్యాలు మరియు మెటర్లో భదర్త.
ITBP(Indo-Tibetan Border Police): చైనా (టిబెట్) సరిహదద్ు భదర్త.
5. జెడ్.టి.ఎ.జి.0జెడ్(జెంగ్1జెడ్): నేహల్ మరియు భూటాన్ సరిహదద్ు భదర్త.

కొతత్ చటట్ంలో ఈ కర్రింది ముఖ్యమైన అంశాలు ఉనన్ాయి.
– ఏకీకృత హలనా నిరమ్ాణం: వివిధ బెటాలియనల్ కోసం వేరవేరు నియమాలను భరత్తో చేయడానికి,సెబట్ంది మరియు నియంతర్ణ కోసం అనన్ిCAPFబెటాలియనల్కు ఒకే విధమైన చటట్పరమైన చటర్ానన్ి అందిసత్ుంది.
అంతరగ్త పదోనన్తి మరియు కర్యూడర్ నిరవ్హణ:CAPFడైరెకట్ ఎంటరీ ఆఫీసరల్ (CADRE Officers) ఉనన్త రయ్ాంకులకు పదోనన్తి హొందడానికి మరింత అవకాశం.
–IPSడిపయ్ుటేషన్ నియమాల సవరణ:గతంలో ఇండియన్ హాలీస్ సరవీస్(DG, ADG, IG) లో అధికారి పదమలను (IPS) అధికారిణిలతో భరత్తో చేసింది. కొతత్ చటట్ం డిపయ్ుటేషన్ పై ఉనన్IPSఅధికారుల నిషప్తత్కి, CAPFఅధికారుల పదోనన్తికి మధయ్ సమతులయ్తను సాధించడానికి పర్యతన్సిసత్ుంది.
– కర్మశికష్ణ మరియు చరయ్ యొకక్ సప్షట్త:సరిహదద్ు భదర్త మరియు అంతరగ్త భదర్తా కారయ్కలాహాలను నిరవ్హసిత్ునన్పమ్డు ఈ చటట్ం దళాల మధయ్ మెరుగైన సమనవ్యానికి సహాయపడుతుంది.

[09-10-2026] భారతీయ పైలట్ అయిన కెపట్నెస్మిత్ మచార్, ఇజర్ాయెల్ యొకక్ అతయ్ునన్త సైనిక పురసక్ారానన్ి ధైరయ్సాహసాల కోసం అందుకోనునన్ారు.

విమానంలో పర్యాణిసత్ునన్ 174 మంది పర్యాణికుల పర్ాణాలను కాహడటానికి తన పర్ాణాలను పణంగా పెటిట్న భారత సంతతికి చెందిన పైలట్ కెపట్నెస్మిత్ మచార్ (Captain Smit Machchhar)కు ఇజర్ాయెల్ పర్భుతవ్ం , "పర్సిడెనష్ియల్ అవారడ్ ఫర్ సివిలియన్ హీరోయిజం" (Presidential Award for Civilian Heroism) పర్దానం చేయనునన్టల్ు పర్కటించింది.
2026 సెపట్ెంబరు 30 న, యు.ఎ.ఇ.కి చెందిన 'ఫల్ైదుబాయ్ (Flydubai) సంసథ్, దుబాయ్ నుండి టెల్ అవీవ్(ఇజర్ాయెల్) కుFZ1073విమానానన్ి నడిపింది. విమానం గాలల్లో ఉండగానే, సహ పైలట్(ఒమన్కు చెందిన హమమ్మ్ అల్-హమమ్మి) విమానానన్ి హైజాక్ చేసి, టెల్ అవీవ్ లోని ఒక భవనంపై కూలచ్ేవేయాలని పల్ాన్ చేసింది. సహ పైలట్, పర్ధాన పైలట్ కెపట్నెస్మిత్ మచార్ పై హఠాతత్ుగా పదునైన గొడడ్లి (Crash Axe) తో దాడి చేసింది. తీవర్ంగా గాయపడి, రకత్ం కారుతునన్పప్టికీ, కెపట్నెస్మిత్ ధైరయ్ం కోలహ్లేదు. కాక్పిట్ తలుపు తెరవగలిగింది. ఫలితంగా, విమానంలో ఉనన్ ఇజర్ాయెల్ పర్యాణికులు, విధులల్లో లేని సెబట్ంది లోపలికి పర్వేశించి, దాడి చేసిన వయ్కత్ని అదుపులోకి తీసుకోగలిగారు. ఆ తరువాత విమానం సౌదీ అరేబియాలో సురకష్ితంగా లయ్ాండ్ చేయబడింది (Emergency Landing).

ఇజర్ాయెల్ అధయ్కష్ురాలు పర్కటన:
ఇజర్ాయెల్ అధయ్కష్ుడు ఐజాక్ హెరజ్ోగ్(Isaac Herzog) కెపట్నెస్మిత్ ముచచ్ారడ్ యొకక్ మనసస్ు మరియు ధైరయ్ానన్ి బహిరంగంగా పర్శంసించారు. అతను కోలుకునన్ తరవ్ాత సమ్తిన్ు ఇజర్ాయెల్కు ఆహవ్ానించాడు మరియు అతను వయ్కత్గితంగా అతనికి 'పర్సిడెనష్ియల్ మెడల్ ఆఫ్ కరేజ్ బహుమతిని పర్దానం చేసత్ానని పర్కటించాడు.
దాడి చేసిన వయ్కత్ని (తాలి మానేస్, జవికా మానేస్, యానివ్ హాయున్, డాకట్ర్ షోటా ముసేవ్, అసఫ్ రజద్ాన్, మరియు ఓర్ హరడ్లిలోవ్) నిరబ్ంధించడంలో సహాయపడిన ఇజర్ాయెల్ పర్యాణికులకు ఈ అవారడ్ు ఇవవ్బడింది.
పర్పంచ నాయకుల పర్శంసలు: కెపట్నెస్మిత్ సాహసానన్ి భారత పర్ధాని నరేందర్ మోదీ, ఇజర్ాయెల్ పర్ధాని బెంజమిన్ నెతనయ్ాహు, అమెరికా అధయ్కష్ుడు డొనాలడ్ టర్ంప్ సహా పర్పంచ నాయకులు పర్శంసించారు. అంతేకాకుండా, అమెరికా పర్తినిధుల సభ యొకక్ అధికారిక 'కాంగర్షెనల్ రికారడ్'లో కెపట్నెస్మిత్ గౌరవారథ్ం నివాళి లేఖను అమెరికా కాంగర్సెప్ పర్తినిధి రాజా కృషణ్మూరత్ి సిదధ్ం చేసత్ునన్ారు.

[09-10-2026] ఆధార్ పేరు సవరణ నిబంధనలలో ముఖ్యమైన మారమ్లు (2026)

భారత విశిషట్ గురత్ింపు సంసథ్ (UIDAI) ఆధార్ కారడ్ులలో పేరు సవరణ, మారమ్లకు సంబంధించి కొతత్ నిబంధనలను (సవరించిన SOP) విడుదల చేసింది. ఈ కొతత్ మారగ్దరశ్కాలు చినన్ మారమ్లు, పెదద్ పేరు మారమ్ల మధయ్ సప్షట్ంగా తేడాను చూపిసత్ాయి. **చినన్ పేరు మారమ్లు:** వయ్కత్ి యొకక్ అసలు గురత్ింపులో పెదద్ మారమ్ లేని సందరభ్ాలను 'చినన్ మారమ్లు'గా పరిగణిసత్ారు. గురత్ింపు రుజుమ (PoI) సమరపించినటల్యితే ఈ కర్రింది మారమ్లు సరిహోతాయి. * **చినన్ పేరు హెడిగింపు:** పేరులోని మొదటి అకష్రాలను మారత్ి పేరుకు విసత్రించండి. * **సంకష్ిపత్ పేరు:** పేరును మారత్ి రూపానికి విసత్రించండి. * **మధయ్ పేరు:** మధయ్ పేరును చేరచ్ండి లేదా తొలగించండి. * **చివరి పేరు:** ఇంటిపేరును చేరచ్ండి లేదా తొలగించండి. * **ఆరడ్ర్ మారమ్:** పేరులోని పదాల కర్మానన్ి మారచ్ండి. * **సహ్లల్ింగ్ కరెకష్న్:** ఉచచ్ారణను మారచ్కుండా ఆంగల్ సహ్లల్ింగన్ు సరిచేయండి. గమనిక: కుటుంబ పెదద్ (HoF) ఆధారంగా పెలల్ల పేరును సరిచేసేటపమ్డు, సంబంధిత రుజుమ (PoR) అవసరం.వివాహం తరవ్ాత మరియు విడాకుల పేరు మారమ్: వివాహం లేదా విడాకుల తరవ్ాత మహిళలు తమ ఇంటిపేరును మారచ్ుకునే పర్కరియ కోసం UIDAI నిరద్షిట్ నియమాలను రూపొందించింది. * **అఫిడవిట్:** ఈ రకమైన మారమ్ కోసం ఒక అధికారిక పతర్ం తపప్నిసరి, అలాగే గురత్ింపు రుజుమ (PoI) కూడా అవసరం. * **మారత్ి పేరు మారమ్:** ఇది 'మారత్ి పేరు మారమ్'గా పరిగణించబడదు, కానీ పర్తయ్కే విభాగంలో పర్ాసెస్ చేయబడుతుంది. * **లింగ మారమ్:** లింగ మారమ్ కోసం కూడా తగిన పతర్ాలతో పర్తయ్కే పర్కరియ ఉంటుంది. **UIDAI డేటా ఎంటరీ లోపం:** ఆధార్ నమోదు లేదా మనరుదధ్రణ సమయంలో అందించిన పతర్ాలు సరైనవి అయితే, సెబట్ంది హొరహాటు కారణంగా ఆధారల్లో పేరు తపమ్గా నమోదు చేయబడితే. * **పెదద్లు:** అధికారిక అఫిడవిట్ మరియు అవసరమైన PoI/PoR పతర్ం అవసరం. * **మైనరల్ు:** తలల్ిదండర్ులు/సంరకష్కులు అవసరమైన అఫిడవిట్ మరియు PoI/PoRను సమరపించాలి. **పతర్ాలు లేకుండా చేయగల సవరణలు:** * కొనన్ి నిరద్షిట్ సాంకేతిక దిదద్ుబాటల్కు మదద్తు పతర్ాలు అవసరం లేదు. * పేరులో హొరహాటున చేరచ్బడిన పెదద్ అకష్రాలను (రాండమ్ కయ్ాపిటల్ లెటరస్) సరిచేయడం. * పేరు నుండి చుకక్లను తొలగించడం.ఆధార్ పేరులో వీటిని ఉపయోగించలేము: ఆధార్లో పేరుకు "ఉరఫ్" (Urf), "అలియాస్" (alias/pseudonym), మిలిటరీ రయ్ాంకులు, టైటిలస్, అవారడ్ులు, సప్షల్ మారకులు వంటివి చేరచ్డానికి వీలు లేదు. ఆధార్లో "ఉరఫ్" లేదా "అలియాస్" ఉంటే, దానిని తొలగించడానికి అఫిడవిట్, PoI (Proof of Identity) తపప్నిసరి. పెదద్ పేరు మారమ్లకు గెజిట్ నోటిఫికేషన్ తపప్నిసరి. ఒక వయ్కత్ి తన మారత్ి పేరును మారత్ిగా మారచ్ాలనుకునన్పమ్డు లేదా తన గురత్ింపును మారచ్ాలనుకునన్పమ్డు సాధారణ గురత్ింపు కారడ్ు సరిహోదు. గెజిట్ నోటిఫికేషన్ పర్భుతవ్ గెజిట్లో పర్చురించబడిన పేరు మారమ్ గెజిట్ నోటిఫికేషన్ను సమరపించడం తపప్నిసరి. సమరపించిన పతర్ాలు, అఫిడవిట్, గెజిట్ నోటిఫికేషన్ యొకక్ పర్మాణికతను మారత్ిగా ధృవీకరించిన తరవ్ాత మాతర్మే UIDAI అప్డేట్ను ఆమోదిసత్ుంది.

[10-10-2026] 2026 నోబెల్ శాంతి బహుమతి పర్కటించబడింది. అంతరజ్ాతీయ నయ్ాయం కోసం చేసిన కృషికి గాను అది నవీ పెళళ్ైకి దకక్ుతుంది.

2026 సంవతస్రానికి గాను అతయ్ంత పర్తిషిట్ాతమ్కమైన నోబెల్ శాంతి బహుమతిని పర్కటించారు. అంతరజ్ాతీయ చటట్ం, మానవ హకక్ుల పరిరకష్ణ, యుదధ్ నేరాలపై గళం వివిహిన దకష్ణిాఫర్కాకు చెందిన సీనియర్ నయ్ాయవాది నవనేథెమ్ "నవి" పిలల్కు ఈ ఏడాది నోబెల్ శాంతి బహుమతిని పర్కటించారు. అంతరజ్ాతీయ నయ్ాయ వయ్వసథ్ను బలోపేతం చేయడంలో, మారణహోమాలు, మానవతహ్నికి వయ్తిరేకంగా నేరాలకు హాలప్డిన వారిని జవాబుదారీగా నిలబెటట్డంలో ఆమె చేసిన అమూలయ్మైన కృషికి గురత్ింపుగా నారవ్జియన్ నోబెల్ కమిటీ ఈ అవారడ్ును పర్కటించింది. నవి పిలల్ ఒక మైలురాయి. దకష్ణిాఫర్కా హైకోరట్ులో నయ్ాయమూరత్గా నియమితులైన తొలి నలల్జాతియేతర మహిళ ఆమె. 1994లో రువాండాలో జరిగిన మారణహోమానికి బాధయ్ులైన వారిని విచారించేందుకు ఐకయ్రాజయ్సమితి ఏరహ్టు చేసిన నయ్ాయసథ్ానం రువాండా కోసం అంతరజ్ాతీయ కరిమినల్ టరిబయ్ునల్ (ఐసిటిఆర్)లో నయ్ాయమూరత్గా, అధయ్కష్ురాలిగా కూడా ఆమె పనిచేశారు. సాయుధ పోరాట సమయంలో లైంగిక హింస, అతయ్ాచారం కూడా మారణహోమంలో భాగం కావచచ్ని చరితర్ాతమ్క తీరమ్ను వెలువరించడంలో ఆమె హాతర్ చాలా ముఖయ్మైనది.అంతరజ్ాతీయ కరిమినల్ కోరట్(ICC): అంతరజ్ాతీయ కరిమినల్ కోరట్(ICC) నయ్ాయమూరత్గా కూడా పనిచేశారు. ఐకయ్రాజయ్సమితి మానవ హకక్ుల హైకమిషనర్. 2008 నుండి 2014 వరకు ఐకయ్రాజయ్సమితి మానవ హకక్ుల హైకమిషనర్గా పనిచేశారు.

[11-10-2026] లివింగ్ పల్ానెట్ రిపోరట్ 2026: పర్పంచ వనయ్పర్ాణుల సంఖయ్లో 73% తగగ్ుదల

పర్పంచవయ్ాపత్ంగా నిరవ్హించిన పరయ్ావరణ పరిరకష్ణ మరియు జీవవైవిధయ్ంపై అతయ్ంత ముఖయ్మైన నివేదిక అయిన లివింగ్ పల్ానెట్ రిపోరట్ 2026 (Living Planet Report 2026) అధికారికంగా విడుదల చేయబడింది. వరలడ్ వైలడ్ లైఫ్ ఫండ్(WWF – World Wide Fund for Nature) మరియు జూలాజికల్ సొసైటీ ఆఫ్ లండన్(ZSL) సంయుకత్ంగా ఈ నివేదికను పర్చురించాయి.

ముఖయ్మైన అంశాలు మరియు నివేదిక గణాంకాలు:
వనయ్పర్ాణుల సంఖయ్లో 1.73% తగగ్ుదల:
1970 మరియు 2022 మధయ్ పర్పంచవయ్ాపత్ంగా అంచనా వేయబడిన వనయ్పర్ాణుల (వెనెమ్ుపూస కలిగిన) జాతుల సగటు పరిమాణం లేదా సంఖయ్లో 73% గణనీయమైన తగగ్ుదల ఉందని నివేదిక ఆందోళన వయ్కత్ం చేసింది. ఈ సూచిక మొతత్ం 5,790 జాతులకు చెందిన 35,803 కంటే ఎకక్ువ వనయ్పర్ాణుల జాతుల జనాభా హోకడలపై ఆధారపడి ఉంటుంది.
2. ఆవాసాల ఆధారంగా కర్ాష్:
మంచినీటి పరయ్ావరణ వయ్వసథ్లు 85% కష్ణిించాయి–ఇది దిగభ్ర్ాంతికరమైన కష్ణిత.
జెన్గ్ుపత్ా: భూమి ఎలుక (జెన్గ్ుపత్ా జెలానికస్) దాని జనాభా 69% తగగ్డం చూసింది.
సీస్(Marine Ecosystems) – 59 శాతం తగగ్ింది.

3. పర్ాంతాల వారీగా కష్ణిత:
- లాటిన్ అమెరికా మరియు కరిబియన్: 95% (ఎకక్ువగా)
- ఆఫర్కా: 80 శాతం
- ఆసియా–పసిఫిక్: 49 శాతం

5. వనయ్పర్ాణుల విధివ్ంసానికి పర్ధాన కారణాలు:
ఆవాసాల నషట్ం మరియు కష్ణిత (Habitat Loss)
- అధిక వినియోగం మరియు వేట (Overexploitation)
- వాతావరణ మారమ్ (Climate Change)
కాలుషయ్ం, విదేశీ జాతులు మరియు వయ్ాధులు.

సొకరయ్ం మరియు విజయం యొకక్ విషయం (సంరకష్ణకు ఒక ఆశాకిరణం):
ఈనివేదిక ఆందోళనకరమైన సమసయ్లను హైలైట్ చేయడమే కాకుండా, సమయానికి కఠినమైన సంరకష్ణ చరయ్లు అమలు చేసితే పర్కృతి ఎలా కోలుకుంటుందో అనేక ముఖయ్ ఉదాహరణలను అందిసత్ుంది.
:
- టైగర్(జెంగర్జెడ్): గత 15 సంవతస్రాలలో పర్పంచవయ్ాపత్ంగా పులుల సంఖయ్ 70% కంటే ఎకక్ువ పెరిగింది.
- ఏనుగులు (Elephants) దకష్ణి ఆఫర్కాలో ఏనుగుల జనాభా సథ్రంగా ఉంది మరియు పెరుగుతోంది.
- సముదర్పు గురర్ాలు మరియు బల్ూగిల్ సొరచేపలు (Green Sea Turtles & Bluefin Tuna) అంతరించిపోతునన్ జాబితా నుండి పైకి తరలించబడడ్ాయి.
సంబంధిత పర్ధాన పరిణామాలు:
- భారతదేశంలో పులుల సంఖయ్ (2020లో 674 నుండి 2025లో 891కి), ఆసియా సింహాలు (2025లో 891 నుండి 2030లో 1000కి) మరియు ఒక కొమమ్ు గల ఖడగ్మృగం (2030లో 1000 నుండి 2035లో 1200కి) గణనీయంగా పెరిగాయి.
- గంగా నది డాలఫ్ిన్ యొకక్ చివరి జనాభా లెకక్ల పర్కారం, వాటి అంచనా జనాభా 6,324.

[11-10-2026] పర్పంచ బయ్ాంకు 'పర్పంచ అభివృదధ్ి నివేదిక 2026': కృతర్మ మేధసస్ యొకక్ వాగద్ానాలు మరియు సవాళల్ు

కేందర్ ఎలకట్ర్ానికస్ మరియు ఇనఫ్రమ్షేన్ టెకన్ాలజీ మంతర్ి నయ్ూఢిలీలో పర్తిషిట్ాతమ్క పర్పంచ బయ్ాంకు గర్ూప్ యొకక్ వరలడ్ డెవలప్మెంట్ రిపోరట్ 2026: ఆరట్ఫిషియల్ ఇంటెలిజెనస్ పర్ామిసెస్(World Development Report 2026: The Promise of Artificial Intelligence) మరియు లను పర్ారంభించారు. MeT (MeitY) ఆధవ్రయ్ంలోని 'ఇండియా AI మిషన్(IndiaAI Mission) ఈ కారయ్కర్మానికి సహ–ఆతిథయ్ం ఇచచ్ింది.

నివేదిక యొకక్ ముఖయ్మైన ముఖయ్ాంశాలు మరియు ఫలితాలు:

సవీకరించండి మరియు వయ్ూహానన్ి సవరించండి (Adopt and Adapt Strategy): అభివృదధ్ి చెందుతునన్ దేశాలు ఖరీదైన మరియు అధునాతన AI నమూనాలను అభివృదధ్ి చేసే బదులు, వారి సథ్ానిక భాష మరియు అభివృదధ్ి అవసరాలకు అనుగుణంగా సులభంగా అందుబాటులో ఉనన్ ఓపెన్–సోరస్ AI నమూనాలను సవీకరించాలని మరియు సవరించాలని నివేదిక సూచిసత్ుంది (Open–access).

ఉదయ్ోగంపై ఆటోమేషన్ పర్భావం:
భారతదేశంలో, ఉదయ్ోగాలలో 4% కంటే కొంచెం ఎకక్ువ మాతర్మే ఆటోమేషన్ పర్మాదంలో ఉనన్ాయి, అభివృదధ్ి చెందిన ఆరథ్ిక వయ్వసథ్లలో ఉదయ్ోగాలలో మూడింట ఒక వంతు ఉండగా, దకష్ణి ఆసియాలో BPO ఉదయ్ోగ పర్కటనలు దాదాపు

20% తగగ్గాయి.

అధిక ఆరథ్ిక సబస్డిీల పర్మాదం:
విదేశీ డేటా సెంటరల్కు 20 సంవతస్రాల పనన్ మినహాయింపుతో సహా భారతదేశం యొకక్ సరళ పర్ోతస్హాకాలు పర్భుతవ్ ఆరథ్ిక వయ్వసథ్పై ఒతత్ిడి తెసత్ాయని, విదయ్ుత్ ఖరచ్ులను పెంచుతాయని మరియు బహుళజాతి సంసథ్లకు అనయ్ాయంగా పర్యోజనం చేకూరుసత్ాయని నివేదిక హెచచ్రిసత్ుంది.

AI సారవ్భౌమాధికారం యొకక్ పరిమితులు:
మాతర్మే సాంకేతిక సవ్తంతర్యానని హామీ ఇవవ్లేదు, ఎందుకంటే దేశాలు దిగుమతి చేసుకునన్ అధునాతన సెమీకండకట్రల్, పర్తయ్ేక కల్ొడ్మౌలిక సదుపాయాలు మరియు పర్పంచ గొలుసులపై ఆధారపడతాయి.

AI టాలెంట్ మైగర్షేన్(Brain Drain):
2025 నాటికి భారతదేశం పర్పంచంలోనే రెండవ అతిపెదద్ AI టాలెంట్ మాల్స్ (సుమారు 50,460 మంది నిపుణులతో) కలిగి ఉనన్పప్టికీ, 2011-2024 మధయ్ కాలంలో భారతదేశం 200 మంది అగర్ AI పరిశోధకులు మరియు ఆవిష్కరత్లను కోలప్ోయిందని నివేదిక వెలల్డిసత్ుంది (Brain Drain).

గల్ోబల్ సౌత్(Global South) సనన్దధ్త లేకపోవడం:
25 తకక్ువ ఆదాయ దేశాలలో ఒక దేశానికి మాతర్మే చురుకైన జాతీయ AI వయ్ూహం ఉంది. ఇది సంసథ్గత సనన్దధ్త మరియు AI హాలనా సామరథ్యాలలో గణనీయమైన వయ్తయ్ాసానని తెలియజేసత్ుంది.

పర్జాభిపర్ాయం మరియు నియంతర్ణ:
భారతదేశంలో కేవలం 18.8% మంది పర్జలు మాతర్మే AI గురించి ఆందోళన వయ్కత్ం చేశారు, అమెరికాలో 50.5% మంది ఆందోళన వయ్కత్ం చేశారు. ఇది భారతీయులలో ఎకక్ువ ఆశావాదానని మరియు సరళమైన మారగ్దరశ్కాలకు పర్ాధానయ్తను పర్తిబింబిసత్ుంది.

భారతీయ దృకప్థం నుండిముఖయ్మైనది.

పర్భుతవ్ాలు పైలట్ పర్ాజెకట్ులను దాటి జనాభా-సథ్ాయి AI అపల్కేషన్ల్ను (Population-scale) నిరమ్ించాలని కోరుతునన్ాము,
డిజిటల్ పబల్కి్ ఇనఫ్ర్ాసట్ర్కచ్ర్(DPI),
అగర్ిసట్ాక్(AgriStack) మరియు AI ఆధారిత వాతావరణ సూచన వంటి డిజిటల్ మౌలిక సదుపాయాలను ఉపయోగించుకోవాలని కోరుతునన్ాము.

కష్ేతర్ ఆధారిత లోప నింపే విధానం: బహుభాషా, వాయిస్-ఎనేబుల్డ్ (Voice-enabled) AI సాధనాలు నైపుణయ్ం కలిగిన నిపుణులలో, ముఖయ్ంగా ఆరోగయ్ సంరకష్ణ, వయ్వసాయం మరియు విదయ్ రంగాలలో కొరతలను పరిష్కరించడంలో మరింత సహాయపడుతునన్ాయి.